

filios hominum. sicut in psalmo sacro
canitur. ut videret si est intelligens aut
requiens deum. Ad hoc debet homo
esse intelligens ut requirat deum. Sa-
tus itaque rememorati fuerunt in his que
deus fecit. ut per ea cognosceretur ipse
qui fecit. Inuisibilia enim eius per ea que
facta sunt intellecta conspiciuntur. In
arguuntur in libro sapientie qui de his
que videntur bona non potuerunt scire
eum qui est. neque operibus attendentes ag-
nouerunt artificem. sed aut ignem aut
spiritum. aut citatum aerem. aut girum
stellarum. aut violentiam aquarum. aut
luminaria celi. rectores orbis terrarum
deos putauerunt. quorum quidem si spe-
delectati hec deos putauerunt. sciant
quanto dominator eorum melior est. Spe-
cti enim generator ea creauit. aut si vir-
tutem et operationem eorum mirati sunt
intelligent ab his quanto qui hec cons-
tituit fortior est. Magnitudine enim
speciei et creature. cognoscibiliter po-
tent creator videri. hec de libro sapien-
tie propterea posui. ne me fidelium qui
spiam frustra et inaniter existimet in cre-
atura prius per quasdam sui generis tri-
nitates quodam modo gradatum. donec ad
mentem hominis peruenirem. quesisse
iudicia summe illius trinitatis. quam que-
rimus. cum deum querimus. *et c. 13*

Sed quoniam differendi et ratio-
nandi necessitas per quatuordecim
libros multa nos dicere copulit. que
cuncta simul aspicere non valemus. ut
ad id quod apprehendere volumus ea cele-
ri cogitatione referamus. faciam quantum
domino adiuuante potuero. ut quicquid in sin-
gulis voluminibus ad cognitionem dispu-
tatione potuit remote disputatione bre-
uiter congeram. et tanquam sub vno mentis as-
pectu. non quemadmodum res queque psua-
sit. sed ipsa que psuasit sunt ponam ne tam lon-
ge sint a precedentibus consequentia.
ut oblivionem precedentium faciat in-

spectio consequentium. aut certe si fece-
rit. cito possit quod exciderit relegendo
colligi. In primo libro. secundum scri-
pturas sacras vinitas et equalitas sum-
me illius trinitatis ostenditur. In secu-
do et tercio et quarto eadem. sed de fi-
lii missione et spiritus sancti diligenter
quod pertractata. tres libros fecit. Demon-
stratumque est. non ideo minorem mitte-
tem eo qui missus est. quia ille misit. hic
missus est. cum trinitas que per omnia
equalis est. pariter quoque in sua natura
immutabilis. et inuisibilis. et ubique pre-
sens inseparabiliter operetur. In quinto
propter eos quibus ideo videtur non eam-
dem patris et filii esse substantiam. quia
omne quod de deo dicitur. secundum sub-
stantiam dici putant. et propterea et ge-
nere et genere vel genitum esse et ingem-
tum. quoniam diuersa sunt. contendunt sub-
stantias esse diuersas. demonstrat non
omne quod de deo dicitur secundum sub-
stantiam dici. sicut secundum substan-
ciam dicitur bonum et magnum. et si quid
aliud ad se dicitur. sed dici etiam rela-
tiue. id est non ad se sed ad aliquid quod ipse
non est. sicut pater ad filium dicitur.
vel dominus ad creaturam sibi seruien-
tem. ubi si quid relatiue id est ad aliquid
quod ipse non est etiam ex tempore dicitur.
sicuti est domine refugium factus es nobis.
nichil ei accidere quo mutetur. sed omnia
ipsum in natura vel essentia sua immuta-
bilem permanere. In sexto quomodo di-
ctus sit christus ore apostolico dei virtus et
dei sapientia sicut disputatur. ut diffe-
ratur eadem quod diligentius retractanda.
verum a quo est genitus est christus non
sit ipse sapientia. sed tantum sapientie pater.
an sapientia sapientiam genuerit. sed quodli-
bet horum esset etiam in hoc libro appa-
ruit trinitatis equalitas. et non deus tri-
plex. sed trinitas. nec quasi aliquid du-
plum esse patrem et filium ad simplum
spiritum sanctum. ubi nec tria plus ali-
quid sunt quam vnum horum. disputaui etiam
quomodo possit intelligi quod ait hilarius